

شوشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مأخذشناسی انسانی

الکلیشه تقریب

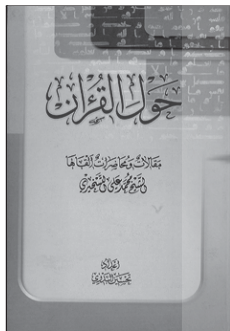

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مأخذشناسی اندیشه تقریب

سلمان حبیبی

(أ) آثار منتشر شده توسط مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی

حول القرآن؛ مقالات و محاضرات ألقاها الشيخ محمدعلي التسخيري

محمدعلی تسخیری، گردآوری: تحسین البدری، تهران، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، چاپ اول، ۱۳۸۹، ۲۸۸ صفحه، وزیری، عربی.

در این نوشتار مجموعه‌ای از مقالات و دیدگاه‌های علوم قرآنی و تفسیری آیت الله محمدعلی تسخیری دبیرکل مجمع جهانی تقریب بین مذاهب اسلامی در موضوعات مختلف اعتقادی، سیاسی، اجتماعی و اخلاقی گردآوری شده است. در بخش اول از این کتاب کلیاتی از علوم قرآنی مانند تعریف علوم قرآن، اسامی قرآن، فضایل قرآن، تاریخ قرآن، نزول قرآن، سبب نزول، شأن نزول و راه‌های شناخت آن، مکی یا مدنی بودن آیات و سوره‌های قرآن، حکمت وجود تشابهات در قرآن کریم و سالم ماندن قرآن کریم از تحریف مطرح شده و دیدگاه‌های آیت الله محمدعلی تسخیری در این موضوعات منعکس گردیده است. در ادامه، برخی از شبهاتی مستشرقان نسبت به وحی و نزول قرآن و اعجاز آن مطرح و پاسخ مستدل آنها داده شده است. در بخش بعدی کتاب، دیدگاه‌های آیت الله محمدعلی تسخیری در مورد تفسیر علمی قرآن و بایسته‌های آن مطرح گردیده و نمونه‌هایی از تفسیر موضوعی ارائه شده از سوی ایشان ذکر گردیده است. در همین راستا مباحثی مانند فطرت الهی و ویژگی‌های آن، حضرت ابراهیم علیه السلام به عنوان نمونه‌ای از یک انسان متمدن و کامل، حضرت موسی علیه السلام نجات دهنده مستضعفان از یوغ و ظلم فرعون، آینده جوامع انسانی از منظر قرآن کریم و روابط بین دولت‌های اسلامی با ممالک غیر اسلامی و ارتباط دولت‌های اسلامی با یکدیگر مطرح شده و مقالاتی از ایشان در این موضوعات با مبنای قرآنی درج گردیده است.

نگارنده محترم به حسب دغدغه‌ها و مسئولیتی که در زمینه وحدت اسلامی و تقریب بین مذاهب اسلامی دارد بیشتر به مقولات سیاسی و اجتماعی قرآن که جنبه‌های وحدت‌بخشی در آنها پررنگ بوده پرداخته و عوامل وحدت و تقریب مذاهب اسلامی و آثار و برکات مترتب بر آن و راه کارهای عملی وحدت و تقریب را بررسی کرده و آفات وحدت و تقریب را نیز متذکر شده است.

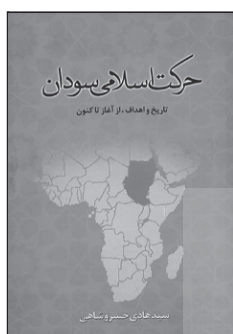
فی سبیل الوحدة والتقریب دراسات تقریبیه، ثقافیه، اجتماعیه،
سیاسیه، تاریخیه

سیدهدای خسروشاهی، ترجمه: شوقی شالباف، تهران، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، چاپ اول، ۱۳۹۰، ۴۷۲ صفحه، وزیری، عربی.
در این پژوهش از منظری اعتقادی، سیاسی و اجتماعی، راه کارهای دست‌یابی به وحدت اسلامی و تقریب بین مسلمانان بررسی شده است. نویسنده ابتدا بر ضرورت وحدت و نزدیکی فکری و اعتقادی جهان عربی و اسلامی تأکید کرده و عوامل چنین وحدت و تقریبی را برشمرده است.

وی عوامل اعتقادی وحدت و تقریب بین مسلمانان، مانند وحدت در شعائر اسلامی، یاری رساندن و دوستی بین مسلمانان، امر به معروف و نهی از منکر، همکاری و تعاون بر خوبی‌ها، وحدت جغرافیایی و سیاسی و وحدت تاریخی را بیان کرده و معتقد است مسلمان در هر جای دنیا باز هم مسلمان است و مرز و جغرافیا نمی‌شناسد. از نظر وی باید تعریفی جامع و مانع از جهان اسلام با توجه به پراکندگی مسلمانان صورت گیرد و تعداد مسلمانان اعم از شیعه و اهل سنت در کل جهان مشخص گردد تا بتوان یک وحدت رویه و برنامه‌ای جامع برای آنان ارائه نمود. وی بر وحدت قومیت‌های عرب و مسلمان تأکید کرده و معتقد است نباید کشورهای مهمی مانند ایران که اکثر غریب به اتفاق آن مسلمان هستند به خاطر قومیت عربی از جهان اسلام جدا در نظر گرفته شود. وی قضیه فلسطین را عاملی برای وحدت اعراب با ایرانیان دانسته و اهتمام نسبت به انقلاب فلسطین پس از وقوع انقلاب اسلامی در ایران را ستوده و اتحاد اعراب و ایران را در این مسئله خواستار شده است.

در ادامه، نویسنده به چشم‌انداز روابط تمدنی ایران و مصر پرداخته و نقش اخوان المسلمین و شیعه در رسیدن به وحدت و تقریب بین مذاهب اسلامی را تجزیه و تحلیل نموده و فعالیت و اندیشه‌های برخی از شخصیت‌های اصلی اخوان المسلمین مانند حسن البنا و سید محمد قطب و شیخ عمر التلمسانی و نقش آنان در ایجاد وحدت بین مسلمانان را تشریح نموده است. در بخش پایانی کتاب، نویسنده به جنبش فدائیان اسلام در ایران به رهبری سید مجتبی نواب صفوی و افکار و فعالیت‌های

سید جمال‌الدین اسدآبادی، سید هبة‌الدین شهرستانی، محمدنصر فرید و دکتر کلیم صدیقی در زمینه وحدت و تقریب مذاهب اسلامی اشاره کرده و معتقد است که مسلمانان در هر جای دنیا باید به قرآن کریم و معارف اسلامی اصیل و ناب بازگردند تا به وحدت و تقریب سازنده و پایدار برسند.

حرکت اسلامی سودان، تاریخ و اهداف، از آغاز تا کنون

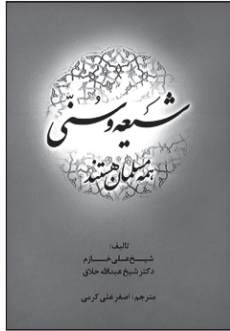
سیدهدای خسروشاهی، تهران، مجمع تقریب مذاهب اسلامی، چاپ

اول، ۱۳۹۰، ۲۴۸ صفحه، رقعی.

در این اثر مباحث متعددی درباره حرکت‌های اسلامی یک قرن و نیم اخیر در کشور اسلامی سودان مطرح شده و قیام‌ها و جنبش‌های مختلف مانند قیام مهدی سودانی و ادامه این قیام با عناوین گوناگونی مانند حرکت اسلامی، جنبش اخوان، جبهه‌های ملی اسلامی و... و برخی از قیام‌های

کنونی در این کشور که به شکل‌های گوناگون به وقوع می‌پیوندد تجزیه و تحلیل گردیده است. نویسنده، تاریخ و مواضع گوناگون این نهضت‌ها و حرکت‌ها را در امور داخلی کشور سودان و مسایل مربوط به آفریقا و یا جهان اسلامی بررسی نموده و با استناد به اسناد و مآخذ معتبر تاریخی حقایق جریان یافته در آن را تبیین کرده است. وی همچنین بر مسئله بیداری اسلامی در خاورمیانه و شمال آفریقا اشاره کرده و از منظری علمی و تاریخی به پژوهش درباره ریشه‌یابی بهار عربی و حوادث جاری فعلی در جهان اسلام و کشورهای عربی خاورمیانه پرداخته است.

نویسنده ابتدا از منظری تاریخی به مهم‌ترین حوادث سودان اشاره کرده و شکل‌گیری مهدی‌گری در سودان، آغاز حرکت اخوان المسلمین در این کشور، وقوع کودتای نظامی و حرکت اسلامی در آن و تأسیس جبهه ملی - اسلامی در سودان را تجزیه و تحلیل نموده است. وی به فراز و نشیب‌های قیام‌های صورت گرفته از سال ۱۹۴۹ تا ۱۹۸۴ میلادی نیز اشاره کرده و تحلیلی از این قیام و آثار و اهداف آنها ارائه نموده است. در بخش دیگری از کتاب، نویسنده به بیداری اسلامی و ایجاد جنبش‌های اسلامی در سودان با هدف وحدت‌گرایی قومی و محلی‌گرایی ملی پرداخته و مواضع سیاسی جنبش بیداری در قبال طرح‌های وحدت‌بخش را بررسی نموده است. نویسنده روش‌های ایجاد وحدت بین اقوام و گروه‌های مذهبی در سودان را نیز ذکر کرده و مشکلات عملی ایجاد وحدت در این کشور به ویژه اختلافات قسمت شمال سودان با منطقه جنوب و دامن زدن کشورهای استعماری به اختلافات قومی در این کشور عربی اسلامی را تشریح نموده است.

شیعه و سنی همه مسلمان هستند

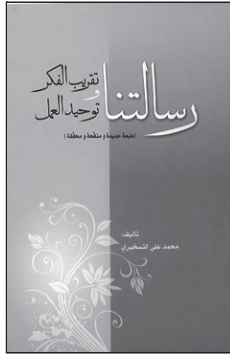
شیخ علی خازم و دکتر عبدالله حلاق، مترجم: اصغر علی کرمی، تهران، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، چاپ اول، ۱۳۹۰، ۱۰۴ صفحه، رقعی.

در این نوشتار ضمن بررسی چالش‌های مهم پیش روی مسلمانان جهان بر اثر اختلافات فرقه‌ای و مذهبی، به ضرورت وحدت و یک‌پارچگی جهان اسلام و رفع اختلافات شیعیان و اهل سنت پرداخته شده و دیدگاه‌های برخی از اندیشمندان مشهور از فریقین در این زمینه منعکس

گردیده است. نویسنده، آخرین فتاویٰ نخبگان فکری و فرهنگی شیعه و سنی و عکس‌العمل آنان نسبت به برخی از فتاویٰ اختلاف‌برانگیز و وقوع فتنه‌های مذهبی و تعصبات دینی و نژادی را که سرانجام همه این مسایل، تضعیف جهان اسلام و قدرت امت اسلامی می‌باشد، منعکس کرده و به بیان مشترکات فراوان شیعه و اهل سنت و اتحاد آنان حول این مشترکات دینی پرداخته است. در همین راستا وی ابتدا دیدگاه‌های علمای شیعه در مورد اهل سنت و وحدت شیعه و سنی را مطرح کرده و نظرات علمایی چون شیخ محمدجواد مغنیه، آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای، آیت‌الله سیدعلی حسینی سیستانی، آیت‌الله سید محمدحسن فضل‌الله و آیت‌الله سید محمدسعید حکیم را در این باره مطرح کرده است. وی در ادامه معیارهای کفر و دین‌داری را از منظر احادیث شیعه بررسی نموده و پس از آن دیدگاه‌های برخی از اندیشمندان اهل سنت مانند امام محمد غزالی، شیخ محمود شلتوت، شیخ محمد ابوزهره، شیخ محمد غزالی (از علمای معاصر اهل سنت)، عزالدین توفیق، شیخ سلمان بن فهد العوده، شیخ علی بن عمر بادحدح، ادريس الکتانی و ابن سالم و سید محمد سید طنطاوی را در مورد شیعیان منعکس کرده و به نقد و ارزیابی دیدگاه‌های افراطی برخی از علمای وهابی و اظهار نظرهای تند آنان نسبت به شیعیان و کفر آنان پرداخته است.

در بخش دیگری از کتاب، نویسنده به دنبال پاسخ مناسبی به این سؤال می‌گردد که آیا شیعه و سنی از قرآن مشترکی بهره می‌گیرند یا این که قرآن آنان با هم متفاوت است، و معتقد است طبق دیدگاه‌های علمای اهل سنت و شیعه به جز علمای افراطی وهابی، شیعه و اهل سنت در قرآن مشترک هستند.

در فصل پایانی کتاب، نویسنده به معرفی اجمالی برخی از مراکز و پایگاه‌های تقریب مذاهب اسلامی پرداخته و فعالیت‌های علمی و عملی این مراکز و پایگاه‌ها را در نزدیک‌تر کردن هرچه بیشتر فرقه‌های مسلمان و کم کردن اختلافات دینی و مذهبی آنان گزارش نموده است.

رسالتنا تقریب الفكر و توحید العمل

محمد علی تسخیری، تحقق: محمد الساعدی، تهران، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، چاپ دوم، ۱۳۹۰، ۲۴۰ صفحه، وزیری، عربی.
در این اثر به بحث درباره وظایف علمای مسلمان در بازسازی فکر و عملکرد جوامع مسلمان و گروه‌های مختلف اسلامی در رسیدن به یک وحدت پایدار و تقریب مذاهب اسلامی پرداخته شده است. نویسنده ابتدا کلیاتی در مورد مفاهیم مربوط به وحدت و تقریب اسلامی مطرح نموده و معنای لغوی، اصطلاحی، قرآنی و روایی وحدت را بررسی کرده و بر ضرورت گفت‌وگوی منطقی بین مذاهب مختلف اسلامی و کنار گذاشتن

اختلافات فرقه‌ای و مذهبی را تأیید نموده است. وی اهل بیت پیامبر اسلام را مرجع علمی و تفسیر قرآن معرفی کرده و علوم والای ایشان را در خدمت مصالح امت اسلامی عنوان نموده و ایشان را محور وحدت و تقریب بین مذاهب اسلامی خوانده است. وی با توجه به اهمیت گفت‌وگوی شیعه و اهل سنت، محورها و عناصر این گفت‌وگو را بیان کرده و بر ضرورت زندگی مسالمت‌آمیز گروه‌های مختلف مسلمان را تأکید نموده است.

نویسنده هم‌چنین به خطرات و عواقب اختلافات مذهبی اشاره کرده و بایسته‌های تقریب بین مذاهب اسلامی و اصول و مبانی حاکم بر آن را بررسی نموده و پرهیز از تکفیر گروه‌های مسلمان نسبت به یک‌دیگر، احترام کردن آنان نسبت به هم در گفت‌وگوهای علمی و دینی، رعایت آزادی، انتخاب مذهب، پرهیز کردن از توهین به مقدسات یک‌دیگر و تعاون و همکاری مسلمانان نسبت به امور مشترک بین آنان را از لوازم تقریب مذاهب اسلامی عنوان کرده است.

در بخش دیگری از کتاب، نویسنده ضمن بررسی برخی از عناصر وحدت اسلامی و تقریب بین مذاهب، به رسالت‌ها و وظایف مجمع تقریب مذاهب اسلامی که یک مرکز بین‌المللی در مورد نزدیک کردن فرقه‌ها و مذاهب اسلامی است، اشاره نموده و محورهای فعالیت این مجمع در زمینه‌های مختلف فقه و عقاید را تبیین کرده و نمونه‌های متعددی از محورهای وحدت بین مسلمانان مانند عاشورای حسینی و تعظیم شعائر اسلامی را در این زمینه بررسی نموده است. وی هم‌چنین امکان تقریب و وحدت شیعه و سنی را اثبات کرده و دیدگاه‌های افراطی و افتراهای آنان را نسبت به شیعه نقد و ارزیابی نموده است. وی اعتدال و عقلانیت را در دستور کار مجمع تقریب مذاهب اسلامی دانسته و معتقد است بر محور عقلانیت و اعتدال می‌توان به این مهم دست یافت.

✽✽✽✽✽

ب. سایر آثار منتشر شده در زمینه اندیشه تقرب

پاسخ به پرسش‌ها از دیدگاه مذاهب اسلامی (۱)

جمعی از نویسندگان، تهیه کننده: مؤسسه آموزشی پژوهشی مذاهب اسلامی، قم، آثار نفیس، چاپ سوم، ۱۳۸۷، ۱۴۴ صفحه، رقعی.

در این کتاب که نخستین جلد از این مجموعه است، مجموعه‌ای از سؤالات فقهی، اعتقادی، تاریخی و اجتماعی مهم و مورد ابتلا گردآوری شده و پاسخ مستدل آنها با استناد به دیدگاه‌های فقهی و کلامی شیعه امامیه و مذاهب اربعه اهل سنت ارائه گردیده است. هدف از گردآوری این سؤالات بررسی مشترکات فکری شیعه و اهل سنت و تقرب بین مذاهب

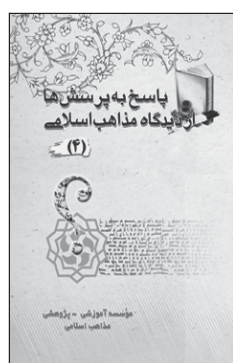
اسلامی و رفع برخی از سوءتفاهمات در زمینه‌های مختلف اسلامی بین آنان است. از این رو نگارنده (گردآورنده) با توجه به دیدگاه‌های مشترک آنان به گردآوری و پاسخ به این سؤالات همت گمارده و مهم‌ترین پرسش‌های فقهی و اعتقادی مد نظر فریقین را درج نموده است. پرسش‌های مطرح شده در این مجلد درباره اموری مانند: احکام نماز و روزه، ولایت فقهی، زنده بودن حضرت عیسی، محبت اهل بیت علیهم‌السلام، نحوه صلوات بر پیامبر اسلام، زیارت قبور مؤمنین و امامان در فقه شیعه و اهل سنت، معاویه از دیدگاه شیعه و سنی، وهابیت، نماز تراویح و مشروعیت و عدم مشروعیت آن، مشروعیت عزاداری، خلافت از منظر شیعه و اهل سنت، تعداد همسران پیامبر اسلام صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم، احکام رضاع (شیر دادن)، نوع حجاب و پوشش بانوان، لقب ام‌المؤمنین برای زنان پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم، احکام ازدواج، توسل به اولیای الهی، تولد امام مهدی (عج)، سجده بر مهر و خاک و حکم فقهی آن، شب قدر، زنده شدن مردگان هنگام ظهور، شفا خواستن از اولیای الهی، عمر طولانی امام زمان (عج)، بشارت‌های قرآن نسبت به ظهور آن حضرت، احکام خمس و کفاره قسم خوردن به غیر خدا، احکام وضو، احکام محرمیت، ازدواج

تحمیلی و حکم آن، دیدگاه‌های شیعه و اهل سنت در مورد صحابه، فعالیت‌های اجتماعی زنان در خارج از خانه، حکم لعن یزید و احکام طلاق و برخی دیگر از مسایل فقهی، تاریخی و اعتقادی از منظر فریقین، می‌باشد که با حفظ دیدگاه‌های آنان، پاسخ به آنها لحاظ شده است.

پاسخ به پرسش‌ها از دیدگاه مذاهب اسلامی (۴)

جمعی از پژوهش‌گران مؤسسه مذاهب اسلامی، کوثر کویر، قم، چاپ اول، ۱۳۸۷، ۲۴۸ صفحه، رقعی.

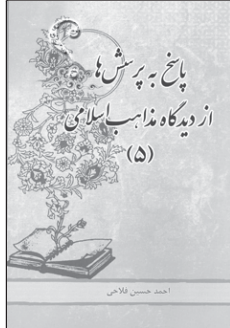
در این نوشتار که چهارمین مجلد از این مجموعه است، برخی دیگر از سؤالات فقهی، اعتقادی، قرآنی و تاریخی در موضوعات مختلف اسلامی گردآوری شده و پاسخی مستدل (عقلی و نقلی) به آنها داده شده است. هدف گردآورندگان این سؤالات انعکاس دیدگاه‌های مذاهب فقهی و کلامی شیعه و اهل سنت و مشترکات فکری آنان در زمینه‌های گوناگون

علوم اسلامی و تقریب و وحدت مذاهب اسلامی است. از این رو دیدگاه‌های فقهی شیعه و اهل سنت در مورد آنها بیان شده است. سؤالات و شبهاتی که در این جلد گردآوری و پاسخ آنها نیز درج شده است عمدتاً در موضوعاتی مانند: علت اختلاف فتاوی مراجع تقلید شیعه، مفهوم جبر و اختیار، تحلیلی از قیام امام حسین علیه السلام، باور شیعیان مبنی بر خالی نبودن زمین از حجت خدا، حکم خالکوبی در فقه شیعه و اهل سنت، حکم کشیدن سیگار و مصرف مواد مخدر در فقه فریقین، مشروعیت یا عدم مشروعیت تصوف از منظر آنان، تعداد خلفای پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم، فرقه بهائیت، علایم ظهور حضرت مهدی عج، حقیقت صراط، مباحثی در مورد قیامت و بهشت و جهنم، امتیازات نظام ولایی، فرقه زیدیه، ولایت فقهی، احکام ازدواج با اهل کتاب، فلسفه تعدد زوجات در اسلام، مباحثی در مورد توحید صفاتی، منظور از مکر خداوند، امکان یا عدم امکان رؤیت خدا در دنیا و آخرت، منظور از دین حداقلی و حداکثری، تصدیق یا عدم تصدیق محتویات تورات و انجیل توسط قرآن کریم، خصوصیات بهشت آدم علیه السلام، تنبیه بدنی زن توسط مرد، ازدواج موقت، کاتبان وحی، فرق معجزه با کارهای مرتاضان، دلایل جاودانگی دین اسلام صلی الله علیه و آله و سلم، علت حرمت ریش تراشی، اسباب خودسازی و تهذیب نفس، رابطه زن و مرد نامحرم، نسبی بودن یا مطلق بودن اخلاق، حکم دروغ مصلحت‌آمیز و برخی دیگر از سؤالات فقهی و اعتقادی است. پاسخ به این سؤالات با در نظر گرفتن دیدگاه‌های فقهی و کلامی شیعه و اهل سنت ارایه شده است.

پاسخ به پرسش‌ها از دیدگاه مذاهب اسلامی (۵)

احمدحسین فلاحی، قم، آثار نفیس، چاپ اول، ۱۳۸۸، ۱۵۲ صفحه،
رقعی.

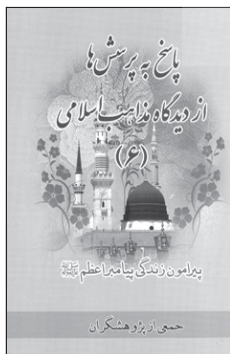

در این مجموعه که کتاب حاضر پنجمین مجلد از آن است، با هدف تقریب بین مذاهب اسلامی و انعکاس اشتراکات فکری، فقهی و عقیدتی در مسایل مختلف اسلامی بین مذاهب مختلف شیعه و اهل سنت، برخی از سؤالات مربوط به تاریخ اسلام، فقه اسلامی، کلام اسلامی و آداب و رسوم رایج بین مسلمانان مطرح و دیدگاه‌های مذاهب چهارگانه اهل سنت و شیعه

امامیه در مورد این سؤالات به صورت مستدل و مستند گردآوری شده است. در پاسخ به این سؤالات سعی شده است برخی از مسایل اختلافی و سوء تفاهمات موجود در زمینه‌های مختلف فقهی و اعتقادی برجسته شده و تحلیلی معتدل و قابل قبول برای همه فرقه‌های مسلمان در این موضوعات ارایه گردد. سؤالات مطرح شده در این مجلد در مورد مباحثی مانند: حکم فقهی سجده بر خاک، زمین، سنگ، فرش، موکت و امثال آنها، سرنوشت انسان در دنیا و آخرت، تحلیلی از بزرگداشت واقعه کربلا و دلایل قرآنی و روایی مربوط به آن، جایگاه امام حسین علیه السلام نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم، رابطه شفاعت با عدل الهی، حکم اقتدا کردن بر صحابه پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم با وجود اختلاف شدید میان آنان، حکم خواندن قرآن و فاتحه در بزرگداشت و شهادت ائمه اطهار علیهم السلام به ویژه امام حسین علیه السلام و بدعت بودن یا نبودن آن، دلایل ولادت و وجود حضرت مهدی (عج)، ابعاد فقهی خمس و ازدواج موقت (متع)، علم امامان شیعه به امور غیبی، تحریف قرآن، وحی برای پیامبران و غیر پیامبران، نسبت بین سنت رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم با سیره و سنت اهل بیت آن حضرت، حکم ساختن گنبد بر قبور امامان علیهم السلام، جایگاه عایشه در میان مسلمانان، حکم توسل به انبیا و اولیای الهی، حکم شرکت در مجالس عزاداری حسینی علیه السلام و سینه‌زنی برای ایشان، قدرت امامان در پاسخ‌گویی به حوایج مردم و نسبت آن با قدرت خداوند در این زمینه و مسایلی در مورد قدرت اموات در قبر، گردآوری شده و در پاسخ به این سؤالات دیدگاه‌های مذاهب اسلامی با هدف تقریب بین آنان منعکس گردیده است.

پاسخ به پرسش‌ها از دیدگاه مذاهب اسلامی (۶)

جمعی از پژوهش‌گران مؤسسه مذاهب اسلامی، قم، نشر آثار نفیس،
چاپ اول، ۱۳۸۹، ۲۱۶ صفحه، رقی.

در این مجموعه که کتاب حاضر ششمین مجلد از آن است برخی از شبهات و سؤالات مربوط به شخصیت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم و عصمت و نبوت آن حضرت گردآوری شده و پاسخ‌های مستدلی به این سؤالات و

شبهات ارایه گردیده است. هدف نویسندگان از گردآوری این شبهات و سؤالات، انعکاس دیدگاه‌های مشترک مذاهب اسلامی اعم از شیعه و اهل سنت در مورد شخصیت پیامبر اسلام ﷺ و تقریب بین مذاهب اسلامی عنوان گردیده است. از این رو در استدلال‌های نقلی صورت گرفته در مورد مباحث مربوط به نبوت، امامت، شخصیت پیامبر اکرم ﷺ و معرفی خاندان و اهل بیت علیهم‌السلام ایشان از منابع شیعه و اهل سنت بهره گرفته شده است. سؤالات مطرح شده در این کتاب درباره مسائلی مانند: بشارت تورات و انجیل در مورد نبوت پیامبر اسلام و بردن نام آن حضرت در این کتاب‌ها، موحد بودن اجداد پیامبر اسلام ﷺ، تاریخ هجرت رسول خدا ﷺ، دلایل خاتمیت رسول گرامی اسلام و علل خاتمیت دین اسلام، فرق میان ختم رسالت و نبوت، علل مخالفت کردن صحابه با سفارش‌های مؤکد پیامبر اسلام ﷺ درباره امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام، جریان اعلام امامت امام علی علیه‌السلام در غدیر خم، جریان فدک، علت حرمت ازدواج با زنان رسول خدا ﷺ، سیره پیامبر اسلام ﷺ در رفتار با فاطمه زهرا علیه‌السلام و امام علی علیه‌السلام، سیره رفتاری و گفتاری رسول خدا ﷺ در مورد معاویه بن ابی‌سفیان، دلایل عقلی و قرآنی عصمت رسول خدا ﷺ، معنای امی بودن پیامبر اکرم ﷺ، سیره گفتاری ایشان در مورد حضرت مهدی (عج)، علت رکود اسلام پس از رحلت رسول خدا ﷺ، جایگاه اجتهاد در دین خاتم، مفهوم ادامه نسل پیامبر اسلام از جانب دختر ایشان، علت باقی نماندن پسران رسول خدا ﷺ، تفاوت دین اسلام و مسیحیت و شرح و تحلیل برخی از روایات نبوی در موضوع خلافت، امامت، فاطمه زهرا علیه‌السلام و حوادث پس از رحلت ایشان می‌باشد که نویسندگان سعی کرده‌اند با نگرشی استدلالی (عقلی و نقلی) پاسخ آنها را داده و به این ترتیب موجبات وحدت بین مذاهب اسلامی را فراهم آورند.

ب. سایر آثار منتشر شده در زمینه اندیشه تقریب

چهل حدیث در مورد انسجام اسلامی (انسجام اسلامی از دیدگاه روایات)

جمعی از نویسندگان، قم، مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی،
چاپ اول، ۱۳۸۹، ۲۱۶ صفحه، رقعی.

در این نوشتار که به مناسبت نام‌گذاری سال ۱۳۸۷ توسط رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به سال «اتحاد ملی و انسجام اسلامی» به نگارش در آمده است چندین مقاله در موضوع اتحاد و انسجام اسلامی گردآوری شده است. محور اصلی مقالات بررسی عوامل پایداری و گسست وحدت در جامعه

اسلامی، اهمیت و ابعاد اتحاد و انسجام مسلمانان، سیره پیامبر اسلام ﷺ و دیدگاه رهبری در مورد اتحاد و انسجام اسلامی است. در مقاله اول، عوامل وحدت و محورهای آن و همچنین دلایل ناپایداری جوامع مسلمان بررسی شده و اموری مانند اطاعت از رهبری، دین اسلام، اهل بیت پیامبر اسلام ﷺ، برابری نوعی و برادری دینی و اخوت اسلامی از عوامل ایجاد وحدت، و دامن زدن به اختلافات، کناره‌گیری از مردم، مفاخره و برتری‌جویی، گوش دادن به فریب‌کاری شیطان، تحقیر و تذلیل برادر مسلمان از عوامل ایجاد تفرقه بین مسلمانان و کینه‌توزی، سوءظن و بدفهمی و جهل و نادانی از موانع وحدت بین آنان عنوان شده است. ضرورت وحدت و انسجام اسلامی، تلاش برای حفظ آن، آثار و برکات وحدت و پیامدهای منفی تفرقه بین مسلمانان از محورهای دیگر این مقاله است. در مقاله دوم، اهمیت و ابعاد اتحاد و انسجام اسلامی بیان شده و چهل حدیث در موضوع اهمیت ایجاد سازگاری میان مسلمانان و عدم تفرقه آنان نقل و شرح داده شده است. در این احادیث اهمیت اصلاح امور مسلمین، معنای اسلام و ایمان و احترام نفس و مال مسلمانان، اهمیت محبت میان آنان و حقوق مسلمانان نسبت به هم نیز بررسی شده است.

در مقاله سوم، وحدت اسلامی و اتحاد و انسجام از منظر امام خمینی(ره) و مقام معظم رهبری تبیین شده و راه‌کارهای عملی برای انسجام اسلامی و اتحاد ملی از دیدگاه ایشان و مراجع تقلید بیان گردیده است. اتحاد و انسجام در احادیث نبوی عنوان مقاله چهارم است که در آن سیره عملی رسول خدا ﷺ و تأکیدهای ایشان در مورد ضرورت حفظ وحدت بین مسلمین و پرهیز از دشمنی آنان با یک‌دیگر برجسته گردیده است. عنوان آخرین مقاله «بازشناسی اتحاد و انسجام اسلامی» است که در این مقاله نیز مبانی وحدت و انسجام اسلامی، اهمیت و ضرورت آن، عوامل ایجاد وحدت، عوامل افتراق وحدت و انسجام اسلامی و آثار آن بررسی شده و در این مورد به روایاتی استناد گردیده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

مجله جامع علمی انسانی

وحدت اسلامی مبانی، عرصه‌ها، موانع و راه‌کارها

محمد رسول حسینی، قم، انتشارات بین‌المللی المصطفی، چاپ اول، ۱۳۸۸، ۲۳۲ صفحه، رقعی.

در این اثر سعی شده است ضمن بیان ابعاد مختلف وحدت اسلامی، موانع و عوامل ایجاد وحدت در جوامع اسلامی تجزیه و تحلیل گردیده و راه‌کارهایی در مورد وحدت بین مسلمانان ارائه گردد. نویسنده، نخست کلیاتی درباره مفهوم وحدت و تقریب و تفاوت آنها با هم ارائه کرده و

تقریب را از نگاه اندیشمندان مسلمان بررسی نموده و شبهاتی در مورد مفهوم وحدت و تقریب و امکان وحدت بین مسلمانان مطرح کرده و به آنها پاسخ داده است. آن گاه وحدت و جایگاه وحدت در قرآن و حدیث را بیان کرده و چندین تن از شخصیت‌های مسلمان اعم از شیعه و سنی را که جز منادیان وحدت اسلامی بوده و در این خصوص تلاش‌های فراوانی نموده‌اند معرفی کرده است. در ادامه، نویسنده به بحث درباره مبانی و محورهای وحدت پرداخته و دین اسلام، قرآن کریم، پیامبر اسلام ﷺ و سنت آن حضرت و محبت اهل بیت ایشان را از مبانی و محورهای اصلی وحدت عنوان کرده و عرصه‌های وحدت مسلمانان اعم از وحدت سیاسی و وحدت علمی و فرهنگی را شرح داده است. در همین راستا وی به وحدت سیاسی مسلمانان اشاره کرده و تشکیل حکومت واحد اسلامی، دفاع در برابر دشمن واحد، و هم‌سویی در مصالح و منافع مشترک را از آثار وحدت سیاسی مسلمانان دانسته و الگوهای وحدت سیاسی در سیره بزرگان دین و ائمه اطهار علیهم‌السلام را معرفی کرده است. وی همچنین نمونه‌های متعددی از عملکرد وحدت‌گرایانه ایشان را شرح و گزارش نموده است. در مورد وحدت علمی و فرهنگی مسلمانان نیز نویسنده، به بیان حل مشکلات علمی جامعه اسلامی و روابط علمی امام صادق علیه‌السلام با پیشوایان اهل سنت، تعامل علمی علمای شیعه با علمای اهل سنت و ذکر نمونه‌هایی از آن پرداخته است.

در بخش دیگری از کتاب حاضر، نویسنده به بررسی موانع وحدت بین مسلمانان پرداخته و موانع بیرونی و درونی آن را تبیین نموده و تأثیر امری مانند تعصبات قومی و نژادی، دادن نسبت‌های ناروا به یک‌دیگر، تکفیر هم‌دیگر، تعصبات مذهبی شدید، از موانع درونی، و امری مانند تفرقه‌افکنی دشمنان در صدر اسلام و عصر کنونی، ظهور فرقه‌های انحرافی، نامشخص کردن مرزها و دامن زدن به اختلافات مذهبی و قومی، از عوامل بیرونی مانع وحدت، را بررسی نموده است. در پایان، نویسنده راه‌کارهایی برای ایجاد وحدت بر اساس گفت‌وگو و مشارکت و تعامل فکری، شناخت درست عقاید هم‌دیگر و تأسیس مراکز علمی مشترک ارائه نموده و پرهیز از توهین و اهانت به مقدسات یک‌دیگر، بیداری و هوشیاری در مقابل توطئه‌های دشمنان و رسمیت یافتن مذاهب اسلامی را از دیگر عوامل وحدت‌زا عنوان کرده است.

❦❦❦❦❦